

Palcmanská Maša

Internetový profil vody určenej na kúpanie

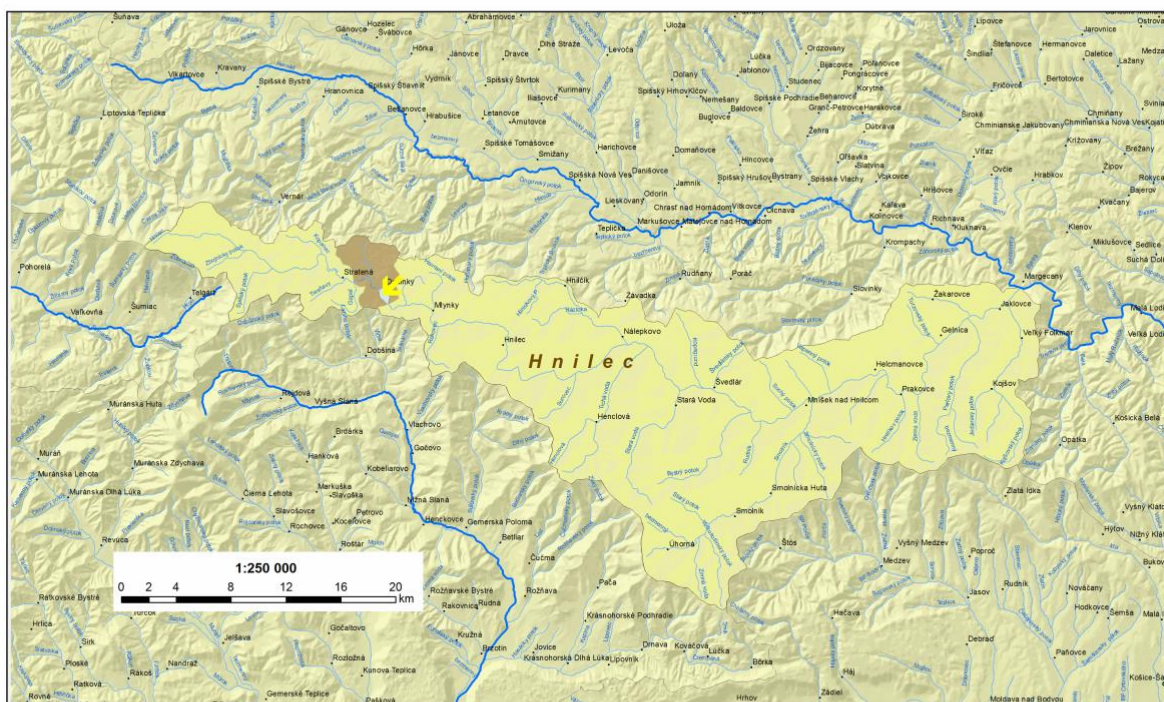
Členský štát EÚ: Slovenská republika	
Kraj: Košický	
Obec: Dedinky	
ID vody na kúpanie: SKREK039	
Spôsob vyhlásenia vody určenej na kúpanie (ďalej len „VUK“): Lokalita bola vyhlásená Vyhláškou Okresného úradu Košice č. 49/2024, ktorou sa vyhlasujú vody určené na kúpanie a určujú vody vhodné pre život a reprodukciu pôvodných druhov rýb v Košickom kraji za vodu určenú na kúpanie.	Obr. 1: Palcmanská Maša (zdroj: RÚVZ so sídlom v Rožňave)

Orgán kompetentný za monitorovanie	Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave
Kontaktné údaje	<u>adresa:</u> Špitálska 2212/3, 048 01 Rožňava <u>tel.:</u> 058/ 732 32 57 <u>e-mail:</u> ruvzrv@uvzsr.sk
Orgán kompetentný za hodnotenie	Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky
Kontaktné údaje	<u>adresa:</u> Trnavská cesta 52, 826 45 Bratislava <u>tel.:</u> 02/49 284 111 <u>e-mail:</u> uvzsr@uvzsr.sk
Spôsob rekreácie	neorganizovaná (bez prevádzkovateľa)

Lokalizácia vody určenej na kúpanie v rámci SR

Detail základného povodia

Legenda

- Bratislava hlavné mesto
- Košice krajské mesto
- Margecany názov obce
- štátna hranica
- hlavný tok
- prítok
- čiastkové povodie
- základné povodie
- podrobné povodie
- voda na kúpanie
- ↘ lokalizácia vody na kúpanie
- Hornád názov hlavného toku
- Bela názov prítoku
- Hnilec názov základného povodia

Mapová kompozícia: © VÚVH 2024

Mapa 1: Lokalizácia VUK Palcmanická Maša (zdroj: VÚVH)

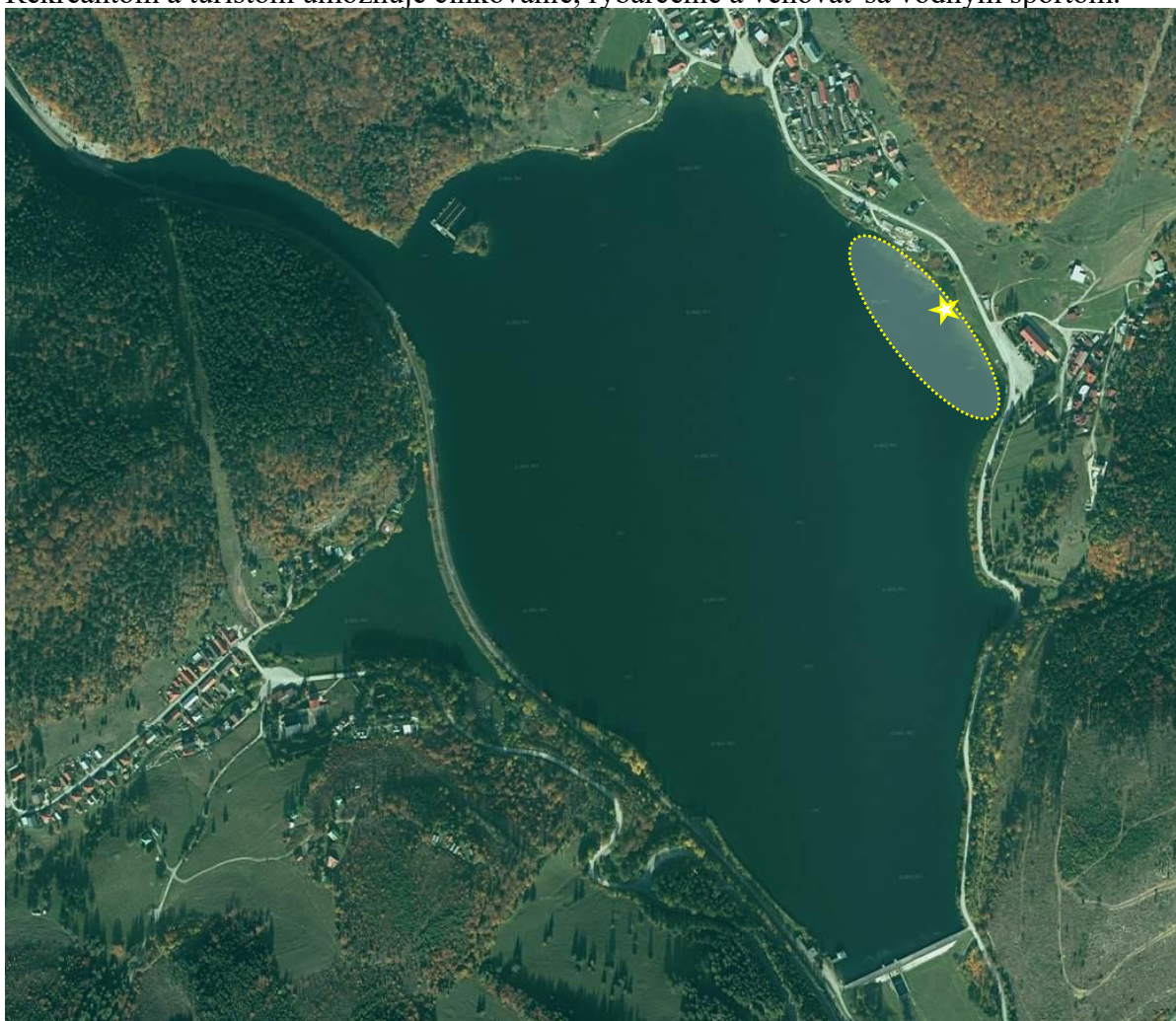
Popis lokality

Palcmanová Maša je najväčšia vodná nádrž na území Slovenského raja, pri obci Dedinky, v kotlinovitom rozšírení údolia pod južnými skalnatými zrázmi Geráv. Do Palcmanovej Maši pritekajú viaceré horské potôčky Slovenského raja a potok Hnilec. Je považovaná za najchladnejšiu priehradu na Slovensku.

Vznikla vybudovaním betónovej gravitačnej priehrady na Hnilci. Výstavba vodného diela prebiehala v rokoch 1948 až 1954. Nádrž je dôležitou súčasťou prečerpávacej vodnej elektrárne Dobšina, prvej prečerpávacej elektrárne na Slovensku. Účelom nádrže je akumulovanie vody pre zabezpečenie prívodu k vodnej elektrárni v Dobšinej, vyrovnanie prítokov Hnilca a rekreačné využitie. Celkový objem nádrže je 11,063 mil. m³ a zatopená plocha je 86,5 ha, s ohľadom na vodné turbíny v nádrži, nie je možné využívať celú vodnú plochu na kúpanie.

Dobry prístup k vode je z východnej strany priehrady. Voda v priehrade je ideálna na umelý chov pstruha dúhového a sivoňa amerického. Tieto chovné stanice sú umiestnené priamo na vodnej ploche.

Rekreatom a turistom umožňuje člnkovanie, rybárčenie a venovať sa vodným športom.

Legenda:

- monitorovacie miesto
- prevádzkovaná pláž

mierka: 1 : 6 000

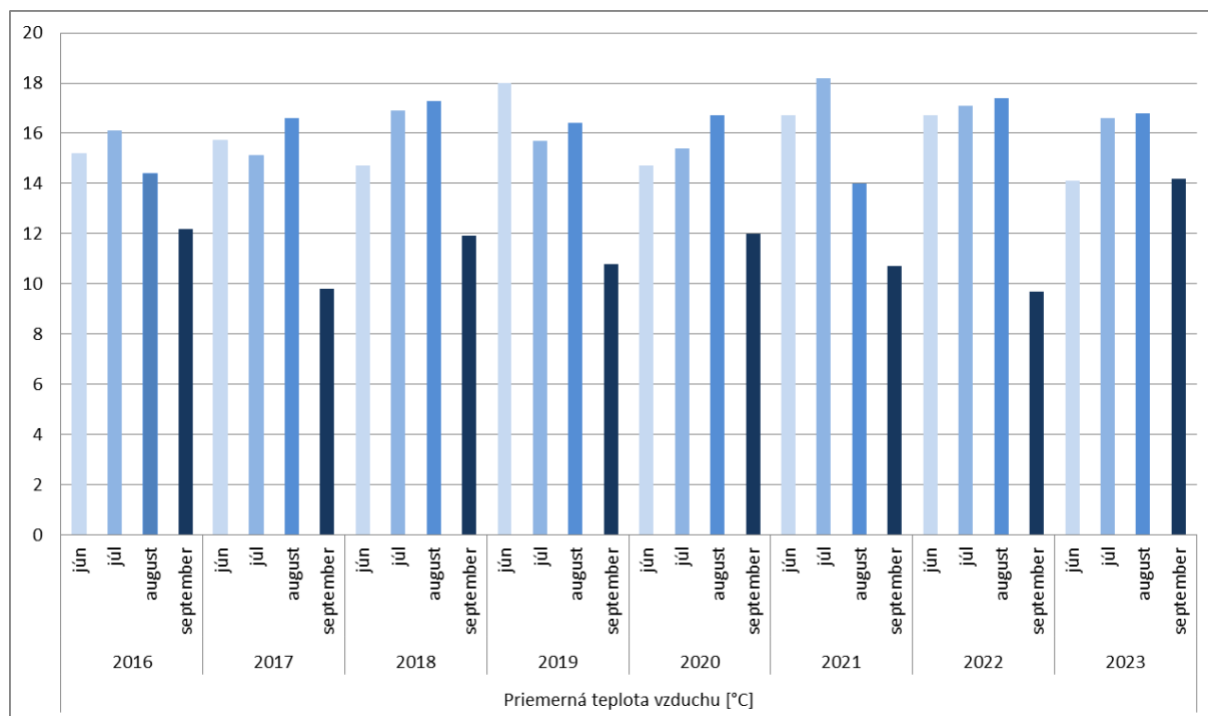
Mapa 2: Letecká snímka vody na kúpanie
(zdroj: Digitálna ortofotomapa © GKÚ, NLC)

Súradnice monitorovacieho miesta		x	y
Súradnicový systém	ETRS89	48,8635	20,3851
	S-JTSK	-326 009,9911	-1 220 326,1900

Tab. 1: Lokalizácia VUK Palcmanová Maša

Popis pláže

Štruktúra pláže	trávnatá, ílovitá, štrková, s postupným vstupom do vody
Charakter pláže	prírodný
Celková dĺžka/plocha pláže	160 m / 3000 m ²
Celková plocha lokality	856 000 m ²
Plocha vody na kúpanie	55 000 m ²
Priemerná/max. hĺbka vody na kúpanie	2,5 m/10 m
Priemerná teplota vody počas sezóny	21 °C
Obvyklá dĺžka kúpacej sezóny	18.6. – 31.8.

Obr. 2: Priemerná teplota vzduchu na VUK Palcmanová Maša (zdroj: SHMÚ)

Vybavenie pláže	žiadne
Maximálny denný počet kúpajúcich sa počas kúpacej sezóny	1 000 osôb
Kapacita areálu	1 000 osôb

Vybavenie areálu: ubytovacie a reštauračné zariadenia, stanový tábor, jednosedačková lanovka, požičovňa vodných bicyklov a člnov, 2 parkoviská (záchytné/pri Hoteli Priehrada a v obci Dedinky)

Obr. 3: Palcanská Maša (zdroj: RÚVZ so sídlom v Rožňave)

Lokalizácia VUK v zmysle § 2, 3 a 11 zákona č. 364/2004 Z. z.

Názov povodia	Dunaj
ID povodia	SK40000
Názov čiastkového povodia	Hornád
ID čiastkového povodia	SK40000RB2SB8
Názov vodného útvaru	vodná nádrž Palcanská Maša
ID vodného útvaru	SKH1002

Charakteristika vodných útvarov

Palcanská Maša je zároveň útvarom povrchových vôd SKH1002. Je to útvar povrchových vôd stojatých, teda vodná nádrž alebo podľa terminológie rámcovej smernice o vode rieka so zmenenou kategóriou.

Kategória vodných útvarov		povrchová voda stojatá (vodná nádrž)
Kód vodného útvaru		SKH1002
Názov vodného útvaru		vodná nádrž Palcanská Maša
Typologický popis vodných útvarov	kód typu	K 321
	popis typu	Vodný útvar so zmenenou kategóriou stredne hlboký s malou plochou povrchu v nadmorskej výške 500 - 800 m v Karpatoch
Dĺžka vodného útvaru (km)		1,45
Charakter vodného útvaru		výrazne zmenený
Stav vodných útvarov	chemický stav	nedosahuje dobrý (H)
	ekologický stav	nerelevantný údaj
	ekologický potenciál	dobrý a lepší (H)

Legenda:

H - stav vyhodnotený so vysokou úrovňou spoľahlivosti

Tab. 2: Zadefinovanie útvaru povrchovej vody, v ktorom sa VUK nachádza (zdroj: MŽP SR)

Stav tejto lokality môže byť ovplyvnený stavom ďalšieho útvaru povrchovej vody s kódom SKH0008.

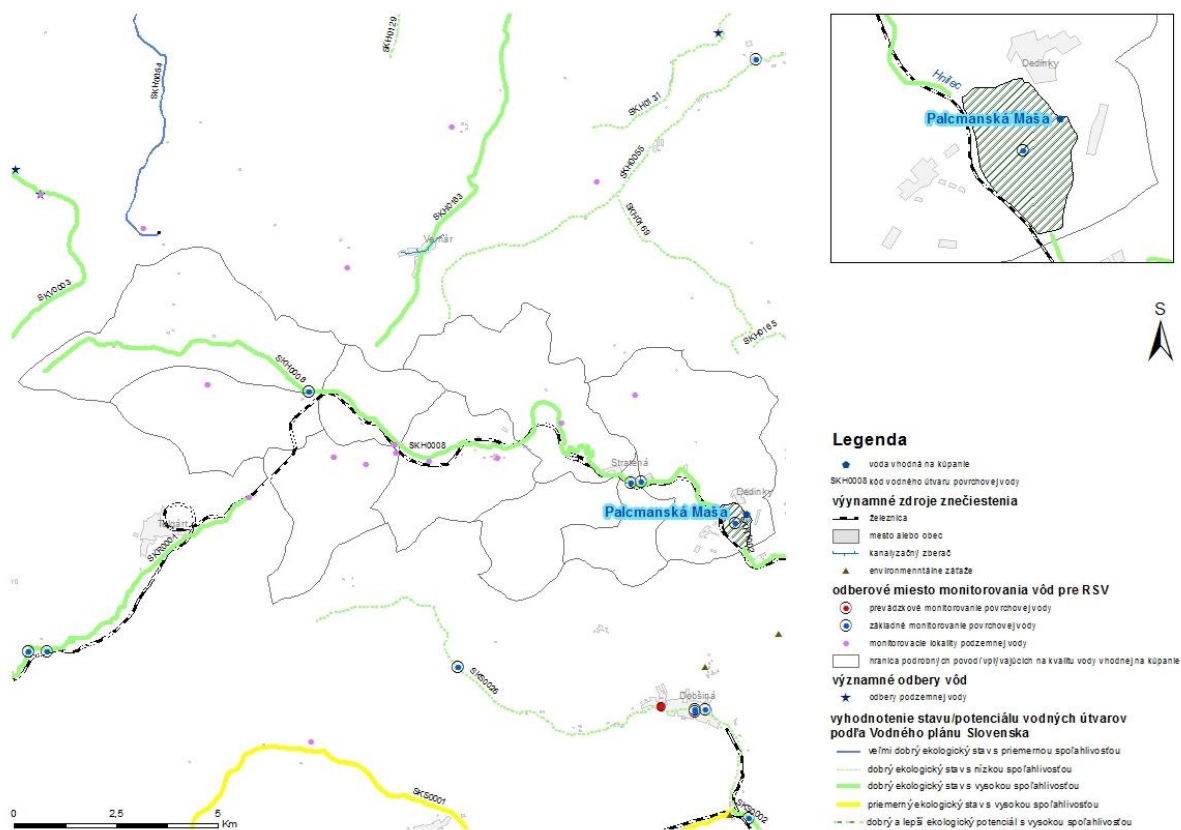
Kategória vodných útvarov		povrchová voda tečúca (rieka)
Kód vodného útvaru		SKH0008
Názov vodného útvaru		Hnilec
Typologický popis vodných útvarov	kód typu	K4M
	popis typu	Malé toky v nadmorskej výške nad 800 m v Karpatoch
Dĺžka vodného útvaru (km)		23,2
Charakter vodného útvaru		prírodný
Stav vodných útvarov	chemický stav	dobrý (M)
	ekologický stav	dobrý (H)
	ekologický potenciál	nerelevantný údaj

Legenda:

M - stav vyhodnotený so strednou úrovňou spoľahlivosti
H - stav vyhodnotený so vysokou úrovňou spoľahlivosti

Tab. 3: Ďalšie vodné útvary v oblasti vplyvu, ktoré by mohli byť zdrojom znečistenia (zdroj: MŽP SR)

Charakteristika oblasti vplyvu

Mapa 3: Oblasť vplyvu (zdroj: VÚVH)

Popis zdrojov znečistenia v oblasti vplyvu

V minulosti sa za potenciálne zdroje znečistenia ovplyvňujúce kvalitu vody na kúpanie vo vodnej nádrži Palcmanová Maša považovali najmä športovo - rekreačná činnosť obyvateľstva najmä počas kúpaciej sezóny a poľnohospodárska činnosť.

V súčasnosti sa podľa výsledkov hygienických kontrol za rok 2018 na negatívnom ovplyvňovaní kvality vody môžu podieľať tieto zdroje znečistenia :

- rybné hospodárstvo a vodné vtáctvo (hniezdne kolónie vodného vtáctva, prikrmovanie rýb, exkrementy a i.).

Voda určená na kúpanie Palcmanová Maša je zároveň rybárskym pstruhovým revírom v užívaní Slovenského rybárskeho zväzu. Na základe každoročného pravidelného zarybňovania sa v Palcmanovej Maši vyskytujú nasledovné druhy rýb: pstruh dúhový, pstruh potočný a jeho jazerná forma. Medzi menej časté úlovky patrí jalec, ostriež či plotica. Zaznamenané sú aj sporadické úlovky pekných šŕúk a lieňov. V posledných rokoch sa nádrž zarybňuje čoraz viac pôvodným pstruhom potočným.

Vo Vodnom pláne Slovenska bol pre druhý plánovací cyklus na výpočet emisií živín zaťažujúcich povrchové vody použitý model MONERIS. Emisie dusíka a fosforu sú počítané na základe vstupných informácií o živinovom znečistení pochádzajúcom z bodových zdrojov znečistenia, ktorými sú vypúšťania z čistiarní odpadových vôd a vypúšťania priemyselných vôd a na základe informácií o živinovom znečistení pochádzajúcom z plošných zdrojov znečistenia, ktorými sú atmosférická depozícia, erózia, povrchový odtok, sídla s nevybudovanou verejnou kanalizáciou alebo odľahčovaním dažďových vôd, drenáž a podzemná voda. Výsledky modelovania sú popísané v kapitole 8.2 Vodného plánu Slovenska, ktorý je dostupný na <https://www.minzp.sk/voda/vodny-plan-slovenska/>.

Znečistenie živinami v podrobnom povodí (4-23-04-098)		Interval vypočítaný prostredníctvom modelu MONERIS
celkový dusík	kg/(ha.rok)	20,1 až 40
celkový fosfor	kg/(ha.rok)	- 5 až 5

Tab. 4: Znečistenie živinami vypočítané prostredníctvom modelu MONERIS pre referenčné obdobie 2015 – 2018 (zdroj: VÚVH)

Opatrenia, ktoré sú zamerané na zníženie živinového a organického znečistenia spôsobeného nedostatočným čistením odvádzaných odpadových vôd alebo nedostatočným odkanalizovaním obcí spolu s opatreniami zameranými na zníženie vstupu živín z poľnohospodárstva popisujú kapitoly 8.1 a 8.2 Vodného plánu Slovenska, ktorý je dostupný na <https://www.minzp.sk/voda/vodny-plan-slovenska/>.

Kvalita vody

Mikrobiológia

Zdravotne významné ukazovatele mikrobiologickej kvality vody (*Escherichia coli*, črevné enterokoky) neprekročili v sledovanom období rokov 2014 – 2023 medzné hodnoty ustanovené v národnej legislatíve pre prírodné kúpaliská.

Sinice (cyanobaktérie) a riasy

V letnom fytoplanktón nádrže sa vyskytujú niektoré druhy zelených rias ako *Phacotus lenticularis*, *Planktosphaeria gelatinosa*, *Oocystis lacustris*, *Tetraselmis cordiformis*,

Elakatothrix genevensis, kryptomonády *Cryptomonas ovata*, *C. curvata*, *C. marssonii*. V jarnom období sú dominantné chryzomonády ako *Dinobryon divergens*, *Mallomonas tonsurata*, *Ochromonas* sp., *Kephyrion* sp. Rozsievky sú najhojnejšie zastúpenou skupinou počas celého roka, s maximom rozvoja v jarnom období. Zaznamenané boli najmä druhy *Fragilaria crotonensis*, *Lindavia balatonis*, *Nitzschia acicularis*, *N. fruticosa*, *Asterionella formosa*, *Pantocsekiella ocellata*.

Dlhodobu dobrú kvalitu vody na kúpanie v sledovanom období posledných piatich rokoch (2019 – 2023) potvrdzovali aj hodnoty chlorofylu a, ktoré sa pohybovali v rozmedzí od 2,1 do 5,9 µg/l (s maximálnou hodnotou 5,9 µg/l v prvej polovici augusta 2022), pričom medzná hodnota ukazovateľa je 50 µg/l. Taktiež hodnoty cyanobaktérií v tomto období neprekračovali limitné hodnoty a pohybovali sa v rozmedzí od 0 do 400 buniek/ml, pričom medzná hodnota ukazovateľa je 100 000 buniek/ml.

Makroriasy a ostatné makrofyty

Brehovú vegetáciu vodnej nádrže tvoria v stromovom aj krovinnom poschodí prevažne porasty viacerých druhov vŕby (*Salix*). Vyskytuje sa tu *S. aurita*, *S. caprea*, *S. cinerea*, *S. euxina*. Vegetáciu dopĺňa v menšom množstve *Acer pseudoplatanus* (Javor horský), ojedinele *Fraxinus excelsior* (Jaseň štíhly) a *Cornus sanguinea* (Svíb krvavý). Breh hlavnej pláže je štrkovitý, prechádza do zatravnenej časti tvorenej lúčnou a vlhkomilnou vegetáciou s dominantnými druhmi ako *Ranunculus acris*, *Bellis perennis*, *Veronica chamaedrys*, *Alchemilla monticola*, *Glechoma hederacea*, *Bromus erectus*, *Ajuga reptans*, *Cerastium fontanum*, *Geranium pratense* a iné. V litorálnej zóne rastú najmä *Phalaris arundinacea* (Chrastnica trst'ovníkovitá), rôzne druhy rodu *Carex* (ostrica) ako *C. hirta*, *C. spicata*, *C. acutiformis* a *Eleocharis acicularis* (Bahnička ihlovitá). Ponorené kamene vyskytujúce sa mimo hlavnej pláže sú porastené makroriasami, prevažne rodu *Spirogyra*.

Priamo vo vodnej nádrži sa vyskytuje niekoľko druhov vodných makrofytov, dominantným je *Myriophyllum spicatum* (Stolístok klasnatý), menej je zastúpený *Potamogeton crispus*, *P. nodosus* (Červenavec kučeravý a uzlatý) a *Ceratophyllum demersum* (Rožkatec ponorený), v plytkej vode rastie *Ranunculus aquatilis* (Močiarka nit'ovitolistá).

Dopady na zdravie

Žiadne poškodenie zdravia návštevníkov VUK Palcianská Maša nebolo zaznamenané.

Údaje o profile

Dátum vytvorenia profilu	29. máj 2024
Posledná revízia profilu vody na kúpanie	-
Dôvod revízie	-
Najbližšia revízia profilu vody na kúpanie	podľa potreby

Spracovali:

ÚRAD
VEREJNÉHO
ZDRAVOTNÍCTVA
SLOVENSKEJ
REPUBLIKY

MINISTERSTVO
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Výskumný
ústav
vodného
hospodárstva

SLOVENSKÁ AGENTÚRA
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Slovenský hydrometeorologický ústav

MUDr. Mgr. Tatiana Červeňová, MPH, MHA
hlavný hygienik Slovenskej republiky